

Byla C-218/24

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį

Gavimo data:

2024 m. kovo 21 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Juzgado de lo Mercantil n.º 4 de Madrid (Madrido komercinių bylų teismas Nr. 4, Ispanija)

Sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2024 m. kovo 8 d.

Ieškovė:

Felicísima

Atsakovė:

Iberia Líneas Aéreas de España, Sociedad Anónima Operadora, Sociedad Unipersonal

Pagrindinės bylos dalykas

„Monrealio konvencija – Registruotas bagažas – Gyvūnai augintiniai“

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas ir teisinis pagrindas

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą dėl išaiškinimo – SESV 267 straipsnis – Vežėjo atsakomybė už prarastą registruotą bagažą – Sąvokos „bagažas“ apibrėžtis – Kompensacijos ribos nustatymas“

Prejudicinis klausimas

Ar 1999 m. gegužės 28 d. Monrealyje sudarytos Konvencijos dėl tam tikrų tarptautinio vežimo oru taisyklių suvienodinimo, kurią Europos bendrija pasirašė 1999 m. gruodžio 9 d. ir kuri jos vardu buvo patvirtinta 2001 m. balandžio 5 d. Tarybos sprendimu 2001/539/EB, 17 straipsnio 2 dalis, siejama su jos

22 straipsnio 2 dalimi, turi būti aiškinama taip, kad joje vartojamas terminas „bagažas“, nesvarbu registruotas ar ne, netaikomas gyvūnams augintiniams?

Nurodytos Sąjungos teisės nuostatos

SESV: 13 ir 267 straipsniai.

2001 m. balandžio 5 d. Tarybos sprendimas dėl Europos bendrijos priimamos Konvencijos dėl tam tikrų tarptautinio vežimo oru taisyklių suvienodinimo (Monrealio konvencija)

Teisingumo Teismo procedūros reglamentas

ESTT sprendimai: C-344/04 (36 punktas), C-549/07 (28 punktas), C-63/09 (17 punktas), C-532/18 (29 punktas) ir C-86/19 (rezoliucinė dalis)

Nurodomos nacionalinės teisės nuostatos

Civilinis kodeksas: 333a straipsnio 1 dalis

Ley 17/2021, de 15 de diciembre, de modificación del Código Civil, la Ley Hipotecaria y la Ley de Enjuiciamiento Civil, sobre el régimen jurídico de los animales (2021 m. gruodžio 15 d. Įstatymas 17/2021, kuriuo keičiamas Civilinis kodeksas, Hipotekos įstatymas ir Civilinio proceso kodeksas, kiek tai susiję su gyvūnams taikomu teisiniu režimu)

Ley 7/2023, de 28 de marzo, de protección de los derechos y el bienestar de los animales (2023 m. kovo 28 d. Įstatymas 7/2023 dėl gyvūnų teisių apsaugos ir gerovės)

Trumpas bylos aplinkybių ir proceso pristatymas

- 1 Ieškovė ir jos motina yra šuns bendrasavininkės.
- 2 Ieškovė įsigijo lėktuvo bilietus kelionei iš Buenos Airių (Argentina) į Barseloną (Ispanija) (skrydžių Nr. IB6856 ir IB800); išvykimas – 2019 m. spalio 22 d., atvykimas – 2019 m. spalio 23 d.
- 3 Šuo turėjo keliauti bagažo skyriuje, standartinėse transportavimo dėžėse ar konteneriuose, atitinkančiuose jo ūgį ir svorį. Ieškovė įregistravo transportavimo dėžę su šunimi, kad šis būtų perduotas į orlaivio bagažo skyrių, tačiau neužpildė specialios deklaracijos dėl vertės.
- 4 Šuo pabėgo iš transportavimo dėžės, bėgiojo aplink orlaivį, o oro linijos darbuotojai jo nesugavo.

- 5 2021 m. spalio 22 d. buvo pareikštas ieškinys *Juzgado Decano de Madrid* (Madrido teismas), kuris 2022 m. rugsėjo 5 d. buvo pripažintas priimtinu.

Pagrindinės bylos šalių argumentai

- 6 Ieškovė reikalauja atlyginti 5 000 eurų moralinę žalą dėl 2019 m. spalio 22 d. *Ezeiza-Buenos Aires* (Argentina) oro uoste netekto jai priklausiusio šuns, kai ji keliavo maršrutu iš Buenos Airių į Barseloną.
- 7 Atsakovė pripažįsta, kad šuo dingo ir kad ieškovė turi teisę į kompensaciją, tačiau laikantis 1999 m. gegužės 28 d. Monrealyje sudarytos Konvencijos dėl tam tikrų tarptautinio vežimo oru taisyklių suvienodinimo (toliau – Monrealio konvencija) 22 straipsnio 2 dalyje nustatytų ribų.
- 8 Teismui kyla klausimas, ar terminas „registruotas bagažas“ taikomas gyvūnams augintiniams, keliaujantiems kartu su keleiviais, ir, kiek tai su tuo susiję, ar 22 straipsnio 2 dalyje numatyta kompensacijos riba taikoma gyvūnams sunaikinimo, praradimo, sužalojimo ar vėlavimo atveju.

Glaustas prašymo priimti prejudicinį sprendimą aprašymas

- 9 Kyla abejonų, ar Monrealio konvencijos 17 straipsnio 2 dalis, aiškinama atsižvelgiant į tos pačios konvencijos 22 straipsnio 2 dalį, turi būti aiškinama taip, kad joje vartojamas terminas „bagažas“, nesvarbu registruotas ar ne, taikomas gyvūnams augintiniams?
- 10 Monrealio konvencijoje nepateikiama sąvokos „bagažas“ apibrėžtis, o *Real Academia Española* šis terminas apibrėžiamas kaip „kurie į kelionę pasiimami daiktai“.
- 11 Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendimuose, kuriuose buvo aiškinama Monrealio konvencijos 17 straipsnio 2 dalis, siejama su tos konvencijos 22 straipsnio 2 dalimi, jos buvo aiškinamos, kai bagažą sudarė tik „daiktai“. Tai yra, pavyzdžiui, 2020 m. liepos 9 d. Sprendimas C-86/19 ir 2010 m. gegužės 6 d. Sprendimas C-63/09.
- 12 Tačiau gyvūnai yra gyvos būtybės. SESV 13 straipsnyje jie apibūdinami kaip „jūslius gyviai“.
- 13 Ispanijos Civilinio kodekso 333a straipsnio 1 dalyje gyvūnai apibrėžti kaip „jautrios gyvos būtybės“, kuriems taikomas turtui ir daiktams nustatytas teisinis režimas, jeigu jis suderinamas su gyvūnų prigimtimi ar su jų apsaugos taisyklėmis.
- 14 Įstatymo 17/2021 Preambulės II dalyje nustatyta, kad „greta dabartiniame 333 straipsnyje išdėstyto teiginio, jog „visi daiktai, kurie nusavinami arba gali būti nusavinti, laikomi kilnojamuoju ar nekilnojamuoju turtu“, konkrečiai nustatyta,

kad gyvūnai yra jautrios gyvos būtybės, tačiau tai nekliudo tam tikrais atvejais jiems papildomai taikyti turtui ir daiktams nustatytą teisinį režimą. Taigi turtui ir daiktams nustatytas teisinis režimas gyvūnams taikomas tik iš dalies, jei nenustatytos normos konkrečiai reglamentuojančios teisinius santykius, į kuriuos gali būti įtraukti gyvūnai, jeigu tas turtui ir daiktams nustatytas teisinis režimas yra suderinamas su jautrios gyvos būtybės prigimtimi ir visomis jos apsaugai skirtomis nuostatomis. Mūsų visuomenėje gyvūnus paprastai galima įsigyti ir jais prekiauti. Nepaisant to, žmogaus ir gyvūno (gyvūno augintinio, naminio ar laukinio) santykis turi būti grindžiamas atsižvelgiant į tai, jog gyvūnas yra jautri gyva būtybė, o tai reiškia, kad teisėmis ir galiomis gyvūnų atžvilgiu turi būti naudojamosi taip, kad būtų atsižvelgta į gyvūno apsaugą ir jo gerovę, vengiant blogo elgesio su juo, jo neapleidžiant ir neišprovokuojant žiaurios ir nereikalingos jo mirties.“

- 15 Įstatymo 7/2023 dėl gyvūnų teisių apsaugos ir gerovės Preambulės I dalyje nustatyta: „Sąvoka „gyvūnų gerovė“, kurią Pasaulio gyvūnų sveikatos organizacija apibrėžia kaip „gyvūno fizinę ir psichinę būklę, susijusią su jo gyvenimo ir mirties sąlygomis“, yra įtraukta į pačius įvairiausių teisės aktus nacionaliniu ir tarptautiniu lygmenimis; taigi minėtame SESV 13 straipsnyje nurodyta, kad „reng[iant] ir įgyvendin[ant] Sąjungos žemės ūkio, žuvininkystės politiką, transporto politiką, vidaus rinkos, mokslinių tyrimų, technologijų plėtros ir kosmoso politiką“ turi būti atsižvelgiama į tai, kad gyvūnai yra jauslūs gyviai, o Civiliniame kodekse nustatyta, kad savininkas, valdytojas ar bet kokios kitos teisės į gyvūną turėtojas privalo savo teisėmis jo atžvilgiu naudotis ir juo rūpintis atsižvelgdamas į jį, kaip į gyvą būtybę, ir į jo gerovę, laikydamasis kiekvienai rūšiai būdingų savybių ir apribojimų, nustatytų šiame arba bet kuriame kitame galiojančiame teisės akte“.
- 16 Be to, atsižvelgiant į gyvūnų, kaip jauslių gyvių prigimtį, Europos Sąjungos teisėje priimta įvairių teisės normų, skirtų jų apsaugai. Remiantis Europos konvencija dėl ūkinės paskirties gyvūnų apsaugos buvo priimta 1998 m. liepos 20 d. Tarybos direktyva 98/58/EB dėl ūkinės paskirties gyvūnų apsaugos. Remiantis Europos konvencija dėl skerdžiamų gyvūnų apsaugos buvo priimta 1993 m. gruodžio 22 d. Tarybos direktyva 93/119/EB dėl gyvūnų apsaugos juos skerdžiant arba užmušant. Remiantis Europos konvencija dėl eksperimentiniais ir kitais mokslo tikslais naudojamų stuburinių gyvūnų apsaugos buvo priimta 2010 m. rugsėjo 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2010/63/ES dėl mokslo tikslais naudojamų gyvūnų apsaugos.
- 17 Tarptautiniu lygmeniu per 1977 m. rugsėjo 21–23 d. Londone vykusį 30 susitikimą dėl gyvūnų teisių Tarptautinė gyvūnų teisių lyga ir jos narėmis esančios nacionalinės lygos priėmė Visuotinę gyvūnų teisių deklaraciją. 1978 m. spalio 15 d. Tarptautinės lygos, nacionalinių lygų ir su jomis susijusių asmenų paskelbtą deklaraciją patvirtino Jungtinių Tautų švietimo, mokslo ir kultūros organizacija (UNESCO), o vėliau Jungtinių Tautų organizacija (JTO).

- 18 Tai, kad gyvūnai yra jautrios gyvos būtybės, reiškia, jog juos su šeiminkais sieja emocinis ryšys, o tai paaiškina, kodėl jų netektis daro psichinį poveikį, kuris apskritai negali būti palyginamas su paprasčiausių daiktų netektimi, todėl, prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiančio teismo nuomone, kompensacijos netekus gyvūno riba taip pat negali būti palyginama su kompensacijos netekus daiktų riba.
- 19 Psichinei žalai dėl gyvūno netekties negali būti užkirstas kelias naudojantis „specialia deklaracija dėl vertės“, nes ta deklaracija susijusi tik su turto materialine verte. Monrealio konvencijoje nepateikta sąvokos „speciali deklaracija dėl vertės“, tačiau apie tai, kad ji susijusi tik su bagažo turinio materialine verte, galima spręsti remiantis faktu, kad vežėjas gali įrodyti, jog ši suma „yra didesnė negu keleivio dabartinis suinteresuotumas bagažo pristatymu į paskirties vietą“ [deklarauta vertė „yra didesnė už keleivio deklaruotą į paskirties vietą pristatyto siuntinio realiąją vertę“]. Nuoroda į „realiąją vertę“ reiškia daikto materialiąją vertę, neatsižvelgiant į tai, ar tai yra rinkos ar kita vertė. Kita vertus, specialiajai deklaracijai dėl vertės taip pat taikomos kompensacijos ribos, o deklaruojant bagažo vertę oro bendrovės tikrina jo turinį.
- 20 Monrealio konvencijos preambulės trečioje pastraipoje susitariančiosios valstybės „pripaž[įsta] būtinybę užtikrinti tarptautinio vežimo oru vartotojų interesų apsaugą ir teisingos kompensacijos, paremtos restitucijos principu, būtinybę“, kuria taip pat siekiama tikslo „pasiekti reikiamą interesų pusiausvyrą“. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiančio teismo nuomone, būtų neteisinga kompensaciją grįsti teisės aktais, pagal kuriuos jautrios gyvos būtybės netektis prilyginama daiktų netekčiai.

Dėl visų išdėstytų priežasčių teismui kyla abejonių dėl gyvūnų augintinių įtraukimo į Monrealio konvencijos 17 straipsnio 2 dalyje vartojamą „bagažo“ sąvoką ir, kiek tai su tuo susiję, dėl tos konvencijos 22 straipsnio 2 dalyje numatytos kompensacijos ribos taikymo ginčui pagrindinėje byloje.